

Meer natuurvriendelijk beheer

Natuur als product

“Zoo mijnheer, moet je weer eens op roerdompen uit”, zei jonge Thomas de visscher, terwijl hij ondeugend glimlachte en knipoogde tegen mijn vriend, die achter mij stond en er niets van begreep – omdat de meeste Londenars nog geen Stichts-Hollandsch verstaan. “Nee, Thomas, dank je, maar de Steek moeten we toch hebben; mijnheer hier is expres uit Londen overgekomen. Om baardmeesjes te zien.” “Ga je gang”, zei Tom, “de boot ligt bij het stoepje in de biezen; ik zal je de riemen en het haakje brengen – maar je moet van avond blijven, ’t is donkere maan en ik weet nu stellig roerdompen te zitten.”

Zo beginnen E. Heimans en Jac. P. Thijsse hun boek *Door het rietland* (1914). Met een bootje gaan de twee eropuit en doen verslag, beeldend en stichtend, van wat ze onderweg allemaal aan levende natuur tegenkomen.

Natuurmonumenten

De Amsterdamse onderwijzer en veldbioloog Jac. P. Thijsse was de grote popularisator van de natuurstudie in ons land en auteur van vele boeken over de levende natuur. Bekend is hij vooral als schrijver van de teksten van de Verkade-albums. Hij maakte rond 1900 het grote publiek bewust van de schoonheid van de natuurlijke omgeving.

In deze tijd ontstonden de eerste natuurhistorische verenigingen en de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten (1905). Een kleine groep boeren kreeg ook belangstelling voor natuurvriendelijk produceren. Zo werd in de jaren twintig de biologisch-dynamische landbouw ontwikkeld.

Open landschap

Vroeger beschouwde men bos ook als een landbouwgewas. De natuurwaarde van het bos was ondergeschikt aan de productiewaarde voor hout. Er werd dan ook veel grond ontgonnen voor productiebos. Bomen dienden voor de productie van hout, wilgen voor rijshout, voor het maken van manden en ander vlechtwerk, en riet en biezen voor matten en stoelzittingen.

Natuur stond vaak mechanisering en schaalvergroting in de weg. Traditionele landschap-

pen en houtwallen sneuvelen voor de ruilverkaveling. Soms maakte men van de nood een deugd. Nadat Walcheren in de Tweede Wereldoorlog onder water was gezet, heeft men dit gebied radicaal heringericht. Het kleinschalige, besloten heggenslandschap werd een grootschalig en open landschap.

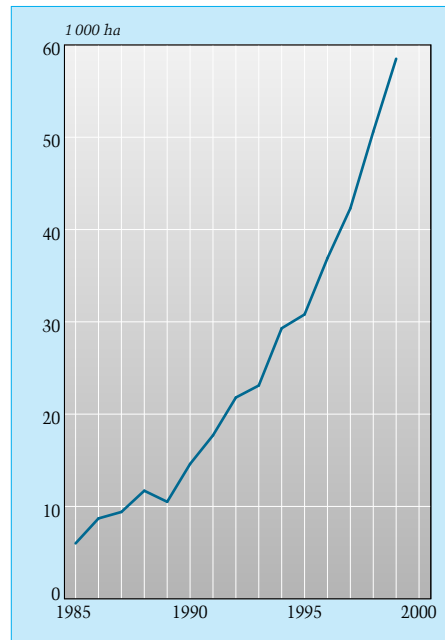
Natuurvriendelijk beheer

Een vorm van natuurvriendelijk beheer is de exploitatie van zogenaamd natuurlijk grasland. Sinds 1985 is de oppervlakte natuurlijk grasland verveelvoudigd. Op deze gronden krijgt het vee meer ruimte dan op gewoon

grasland. De opbrengst van natuurlijk grasland ligt meer dan de helft lager dan van gewoon grasland. Dat komt omdat natuurlijk grasland niet bemest wordt met kunstmest, niet gedraineerd wordt en er niet wordt gespoten met chemische bestrijdingsmiddelen. Natuur is inmiddels een product geworden. Volgens de *Landbouwtelling 1999* heeft bijna vijf procent van alle boerenbedrijven een overeenkomst voor natuurproductie met de overheid of een particuliere natuurclub. Bij natuurproductie moet men denken aan het belonen op de aanwezigheid van nesten van weidevogels en bloemrijke slootkanten. Zo kan een boer in bepaalde gevallen 65 gulden per nest en 190 gulden per km natuurvriendelijk beheerde slootkant beuren. Het belonen heeft succes: in 1999 is het aantal bedrijven met een overeenkomst voor natuurproductie dertig procent hoger dan in 1998. Eind 1999 wordt al meer dan een vijfde van alle landbouwgrond in het Groene Hart natuurvriendelijk beheerd. ▶

Frank van der Linden

Natuurlijk grasland

Biologische landbouw

